

Reference IH 201718
Date 14/12/2018
Pages 1 of 3

Dilwyn Williams
Cllr Dyfrig Seincyn
Cyngor Gwynedd
Shirehall Street
Caernarfon
LL55 1SH

Cyfeirnod: IH 201718

Dyddiad cyhoeddi: 6 December 2018

Annwyl Dilwyn a Dyfrig

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Gwynedd 2017-18

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n codi o cyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol) dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adrodd ar faterion ariannol a'r defnydd o adnoddau

Cyfrifoldeb Cyngor Gwynedd (y Cyngor) yw:

- sefydlu systemau rheolaeth fewnol er mwyn sicrhau bod trafodion ariannol yn rheolaidd ac yn gyfreithlon a sicrhau bod ei asedau yn ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- paratoi datganiad o'r cyfrifon yn unol â'r gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu trefniadau priodol i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- ddarparu barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a

- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau archwiliad y cyfrifon.

Mae Awdurdodau Lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifon yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod). Mae'r Cod yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Cafodd y datganiadau ariannol drafft eu paratoi i safon dda ac fe'u cefnogwyd gan bapurau gwaith cynhwysfawr ac amserol. Adroddwyd y materion allweddol o archwiliad y datganiadau ariannol i aelodau y Pwyllgor Archwilio yn fy adroddiad Archiliad y Datganiadau Archwilio ar y 27 Medi 2018.

Ar 28 Medi 2018, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn archwilio ddiamedd ar y datganiadau ariannol yn cadarnhau eu bod yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor.

Mae'n werth nodi hefyd fod y Cyngor yn arwain ar baratoi cyfrifon Cyd-Bwyllgor GwE a hefyd wedi paratoi Ffurflenni Blynyddol ar gyfer Harbwr Gwynedd, a'r Pwyllgor Polisi Cynllunio Ar y Cyd. Ar 28 Medi 2018:

- Rhoddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamedd ar gyfrifon Cyd-bwyllgor GwE yn cadarnhau eu bod yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Pwyllgor; a
- Cadarnhaodd yr Archwilydd Cyffredinol fod y wybodaeth a gynhwysir yn y ffurflenni blynyddol ar gyfer Cydbwyllgorau Harbwr a'r Pwyllgor Polisi Cynllunio Ar y Cyd yn unol ag arferion priodol.

Mae'r materion allweddol sy'n deillio o'r gwaith archwilio hyn wedi ei adroddi i'r pwyllgorau perthnasol lle bo'n berthnasol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Mae ystiriaeth yr Archwilydd Cyffredinol o dreniadau'r Cyngor i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi ei seilio ar y gwaith archwilio a gyflawnwyd ar y cyfrifon yn ogystal â bod yn ddibynnol ar y gwaith a gwblhawyd dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn tynnu sylw at y meysydd lle mae effeithiolrwydd y trefniadau heb gael ei dangos neu lle y gellid gwneud gwelliannau pan fydd yn cyhoeddi ei Adroddiad Gwella Blynyddol.

Nid yw fy ngwaith hyd yma ar ran yr Archwilydd Cyffredinol ar yr ardystio hawliadau grant a ffurflenni adrodd wedi canfod problemau sylweddol a fyddai yn cael effaith ar y cyfrifon 2018-19 neu ar systemau ariannol allweddol

Nid yw fy ngwaith parhaus ar ardystio hawliadau grant a ffurflenni adrodd wedi nodi unrhyw faterion arwyddocaol hyd yn hyn mewn perthynas â'r cyfrifon neu systemau ariannol allweddol y Cyngor. Byddaf yn adrodd unrhyw faterion allweddol i'r Cyngor unwaith y bydd rhaglen ardystio eleni yn gyflawn

Mae gan y Cyngor hanes o reoli ei gyllid ond bydd yr her ariannol yn parhau dros y tymor canolig

Yn 2017-18, adroddodd y Cyngor gorwariant o £0.573m mewn perthynas â'i wariant net a gostyngodd ei reserfau defnyddiadwy £1.088m. Ar 31 Mawrth 2018, roedd gan y Cyngor reserfau defnyddiadwy o £ 56.220m, ac roedd hyn yn cynnwys £ 42.476m mewn reserfau a glustnodwyd a £ 4.018 miliwn a gynhelir gan ysgolion.

Mae cyllid llym yn parhau i fod yr her fwyaf arwyddocaol sy'n wynebu cyrff llywodraeth leol yng Nghymru ac mae'r pwysau ariannol hyn yn debygol o barhau am y tymor canolig. Wrth bennu cyllideb 2018-19, nododd y Cyngor yr angen i wneud arbedion o £ 5.90m. Bydd y setliad cyllido llywodraeth leol dros dro yn ddiweddar yn arwain at setliad y Cyngor yn gostwng 0.8% ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20.

I ymateb i'r pwysau hyn, mae'r cyngor wedi gofrod gwneud penderfyniadau anodd ynghylch lle i neilltuo adnodd prin ac ystyried ffyrdd newydd o ddarparu gwasanaethau i bobl. Yn ei gynllun ariannol tymor canolig, mae wedi nodi'r targedau ac arbedion canlynol i gyflawni'r targedau hynny.

Tymor Byr: Lleihau'r bwch cyllido o £ 5.90m trwy gyfanswm o £ 2.75m o arbedion effeithlonrwydd a thoriadau cyllidebol cymeradwy a chynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor gan greu £ 3.20m o incwm ychwanegol.

Tymor Canolig: Cynlluniau i arbed £ 20m dros y blynyddoedd o 2018/19 - 2020/21 trwy barhau â'r strategaeth arbedion. Fel rhan o'i gynllun tymor canolig, mae'r awdurdod yn disgwyl cymhwyso'r reserfau defnyddiadwy o gronfa benodol i ariannu £ 1.51m o geisiadau unwaith ac am byth sydd eu hangen i sicrhau bod gwasanaethau sylfaenol yn parhau ond nid yw'n bwriadu defnyddio balansau cyffredinol yn 2018 / 19.

Disgwylir y bydd y ffi archwilio ariannol ar gyfer 2017-18 fod yn unol â'r ffi a gytunwyd yn y Cynllun Archwilio Blynyddol.

Yn gywir

Ian Howse

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru